

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS MERAS

**POTVARKIS
DĖL PRITARIMO GELGAUDIŠKIO „ŠALTINIO“ UGDYMO CENTRO
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI**

2025 m. birželio d. Nr. MT-
Šakiai

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalimi, 6 straipsnio 8 punktu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalimi, Ikimokyklinio ugdymo programos gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“, 46 punktu, įvertinęs šeimų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, švietimo poreikius bei atsižvelgdamas į Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centro direktorės Genės Žilinskienės 2025 m. birželio 16 d. prašymą Nr. 5V-104 ir į Šakių rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ugdymo programų vertinimo darbo grupės įvertintą atnaujintą Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centro ikimokyklinio ugdymo programą,

p r i t a r i u Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centro ikimokyklinio ugdymo programai (pridedama).

Savivaldybės meras

Raimondas Januševičius

Parengė
Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus
vyriausioji specialistė

Ingrida Kasparavičienė
2025-06-23

PRITARTA
Šakių rajono savivaldybės mero
2025 m. birželio d.
potvarkiu Nr.

PATVIRTINTA
Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centro
direktorius
2025 m. birželio d.
įsakymu Nr. V

GELGAUDIŠKIO „ŠALTINIO“ UGDYMO CENTRO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Informacija apie įstaigą

Pavadinimas: Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centras

Teisinė forma: savivaldybės biudžetinė įstaiga

Kodas - 190823714

Tipas: pagrindinė mokykla, ikimokyklinio ugdymo mokykla

Grupė - bendrojo ugdymo mokykla.

Adresas: Parko g. 7, Gelgaudiškis, Šakių rajonas; LT - 71426

Tel.: +370 345 55365,

El. paštas: gelgaudiskis@gmail.com

Internetinė svetainė: <https://gelgaudiskiocentras.lt>

Centro pagrindinė paskirtis - pagrindinės mokyklos tipo regioninis specialiojo ugdymo centras, kodas 31232190, konsultuojantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu patvirtintų mokyklų didelių ir/ar labai didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių (intelektų, kodas 31232130, įvairiapusių raidos, kodas 31232170, mokymosi, elgesio/emocijų, kodas 31232160) sutrikimų turinčius mokinius.

Kitos paskirtys:

- ikimokyklinis/priešmokyklinis ugdymas įvairiapusių raidos sutrikimų, kompleksinių ir kitų negalių turintiems vaikams;
- pradinės mokyklos tipo ugdymo centras didelių ir/ar labai didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintiems mokiniams;
- pagrindinės mokyklos tipo ugdymo centras didelių ir/ar labai didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintiems mokiniams;
- socialinių įgūdžių ugdymas didelių ir/ar labai didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintiems mokiniams
- socialinė dienos globa suaugusiems asmenims;
- stacionarinė pagyvenusių ir neįgaliųjų asmenų globos veikla.

1.2. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centro (toliau – Centro) ikimokyklinio ugdymo programa skirta vaikams nuo 2 iki 5 (6) metų. Programa atnaujinta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu „Dėl ikimokyklinio ugdymo gairių atvirtinimo“ (2023 m. rugsėjo 4 d. Nr. V-1142), Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu „Dėl mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2022 m. birželio 2 d. Nr. V-908). Atnaujinant ir kuriant kokybišką ikimokyklinio ugdymo programą pasirinktos Centro požiūrį į vaiko ugdymą atliepančios vaiko raidos konstruktyvistinė teorija, nukreipta į vaiko mąstymo kognityvinę, pažinimo raidą ir ekologinių sistemų teorija nukreipta į visuminį, holistinį vaiko, kaip bendruomenės nario ugdymą. Pirmenybė teikiama vaikų poreikiams ir interesams, kartu užtikrinant, kad būtų pasiekti ilgalaikiai vaikų ugdymosi ir raidos tikslai. Sėkmingam vaiko ugdymuisi svarbūs pasitikėjimu grindžiami santykiai bei mokytojų, šeimos, bendruomenės, visuomenės partnerystė. Vykstant švietimo transformacijai akcentuojamas įtraukusis ugdymas, siekiant besimokančiųjų įvairovės pažinimo. Įgyvendinant įtraukųjį ugdymą, pasirinkta universalus dizaino mokymuisi prieiga, orientuota į kiekvieno vaiko ugdymosi poreikių ir dalyvavimą bendrame ugdymosi procese užtikrinimą, eliminuojant galimus ugdymosi barjerus. Centro Vaiko gerovės komisija sprendžia vaikų ugdymo(si) sunkumų įveikas, įvairių poreikių tenkinimo, švietimo pagalbos teikimo galimybes. Taiko tikslingas priemones vaikams iš socialinės rizikos, atskirties šeimų, emigrantų, kitakalbių. Sudaro sąlygas kiekvienam vaikui, pagal jo ugdymosi raidos ypatumus ugdytis, plėtoti savo galias ir gebėjimus gauti reikiamą pagalbą. Kiekvieno vaiko kokybiško ugdymo siekis – svarbus įtraukiojo ugdymo idėjos komponentas. Šiame kontekste svarbu pastebėti, kad Centro ugdytiniai, tai vaikai turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, įvairių negalių. Kognityviniu požiūriu ugdymo(si) procese itin svarbu didelį dėmesį skirti problemų sprendimo ir kūrybiškumo ugdymui, vaikų galių ir sunkumų atpažinimui, vertinimui. Pedagogai siekia nuolat stebėti vaikus, identifikuoti jų galias, gebėjimus ir sudaryti motyvuojančias ugdymosi sąlygas, bei ugdymosi aplinkas. Centro požiūrį į vaiką atliepia Reggio Emilia sistema ir jos ugdymosi filosofija grindžiama į vaiką orientuoto ir kontekstinio ugdymo teorijomis, skirtomis vaiko kūrybingumui ugdytis ir vaikui skirtos aplinkos modeliavimui, kuri provokuotų vaiką patį veikti, atrasti, tyrinėti, spręsti problemas ir tapti pasitikinčiu, kūrybiškai besimokančiu.

1.3. Ugdymąsi grindžiančios vertybės

Programoje pateikiamos pamatinės vertybės, kuriomis grindžiamas visas programos turinys. Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms Centre ir už jo ribų;

- pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;
- kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1.4. Vaikų poreikiai

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių, taip pat ir specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimą ir turtinimą. Vaiko individualių galių plėtotei, kiekvieno vaiko pažangai svarbu sukurti lygias galimybes įvairių poreikių vaikams. Išskiriami šie poreikiai:

- Žaidimo poreikis - turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;
- saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;
- draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;
- komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;
- pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;
- kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;

1.5. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Centro bendruomenė bendradarbiaudama su ugdytinių šeimomis laikosi šių principų:

- gerbti, vertinti ir puoselėti šeimos vaidmenį vaiko ugdyme;
- pripažinti, kad tėvai (globėjai, rūpintojai) yra pagrindiniai vaiko ugdytojai informacijos ir informacijos apie vaiką šaltiniai;
- leisti tėvams (globėjams, rūpintojams) patiems pasirinkti jiems priimtinus dalyvavimo grupės veikloje būdus;
- laikytis konfidencialumo.

Kuriant Centro bendruomenę pagarbiai, etiškai bendraujama su kiekviena šeima, neišskiriant jų pagal šeimos sudėtį, išsilavinimą, gyvenimo būdą ir kitas ypatybes. Stengiamasi pažinti kiekvieną šeimą ir kurti su ja pozityvius santykius keičiantis informacija. Aiškiai išsakoma, kokios pagalbos Centro bendruomenė tikisi iš tėvų (globėjų, rūpintojų), padedama kiekvienai

šeimai pasirinkti jai priimtina bendradarbiavimo būdą. Bendrų veiklų, projektų su šeimomis metu sudaromos galimybės tėvams (globėjams, rūpintojams) geriau pažinti vieniems kitus. Šeimos ir Centro bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir Centro darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas. Centro bendruomenė ir tėvai pripažįsta, kad abi pusės yra lygiaverčiai partneriai, kurių bendravimas ir bendradarbiavimas skatina abipusį tobulėjimą. Siekiant įsivertinti tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius bei pageidavimus kiekvienais metais atliekami tėvų (globėjų, rūpintojų) poreikių, teikiamų paslaugų veiklos kokybės įsivertinimai: anketinės apklausos, individualūs pokalbiai ir (ar) grupinės diskusijos ir kt. Pagrindinis tėvų (globėjų) tikslas – dalyvauti ugdymosi procese, kad gautų daugiau informacijos apie vaikų ugdymą bei testų vaikų ugdymąsi šeimoje. Todėl tėvai (globėjai, rūpintojai) yra laukiami ir įtraukiami į vaikų ugdymosi procesą, supažindinami su ugdymo programa, artimiausiais tikslais ir tariausi dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti. Ugdytinių šeima dalyvauja ugdymo turinio konstravime, planavime, organizavime bei ugdymosi rezultatų analizavime, atsižvelgiant į jų lūkesčius bei individualias vaikų galias ir skirtingą ugdymosi patirtį. Grupės mokytojas kiekvienam tėvui asmeniškai suteikia žinių ir dalijasi idėjomis su jais siekdamas sustiprinti jų kompetencijas, kad šeimos nariai galėtų namuose sukurti vaikams stimuliuojančią ugdymosi aplinką. Taip formuojama nuostata, kad tėvai (globėjai, rūpintojai) gali būti aktyvūs vaikų ugdymo(si) pagalbininkai. Ypač didelis dėmesys skiriamas užtikrinant informacijos konfidencialumą apie šeimas ir vaikus. Centro bendruomenė gerbia šeimų privatumą. Konkretūs vaiko pasiekimai ir kylantys iššūkiai aptariami tik individualiuose pokalbiuose. Tėvams (globėjams, rūpintojams) leidžiama susipažinti tik su jų vaiko pasiekimų aplanku ar kitais asmeniniais duomenimis. Centro bendruomenė gerbia kiekvienos šeimos privatumą, orumą ir autonomiją.

1.6. Regiono ypatumai

Centras įsikūręs Šakių rajono savivaldybės Gelgaudiškio mieste, kuris yra kairiajame Nemuno krante, nuo Šakių nutolęs 15 kilometrų. Gyventojų paplitimas aplink centrą nėra didelis. Miestas įeina į Panemunių regioninio parko teritoriją. Į rytus nuo miesto plytinčiame Gelgaudiškio miško parke yra pažintinis pėsčiųjų takas, atsiveria paukščių regykla. Šiose žaliosiose erdvėse vykdomi edukaciniai vaikų projektai, pažintinės išvykos taip pat įvairios veiklos skirtos judumui skatinti. Tai puiki galimybė ugdytiniams netradicinėje aplinkoje pažinti, tyrinėti, kurti ir, remiantis savo potyriais bei santykiais su juos supančiu pasauliu, kaupti patirtį bei skatinti vaikų kasdienį judėjimo džiaugsmą ir didinti judraus mokymosi galimybes. Veiklų metu aplinkos pažinimas vyksta per pojūčius (skonis, kvapas, rega, klausa, lytėjimas). Netoliese yra Gelgaudiškio puošmena ir traukos centras - 2012 metais lankytojams atverti restauruoti senieji dvaro rūmai bei atnaujintas parkas. Bendradarbiaudami su dvaro koncesioninkais Centro pedagogai rengia vaikų darbų parodas, veda edukacines veiklas, rengia koncertus, sudarydami galimybę vaikų estetiškiems potyriams, džiaugsmui, aplinkos, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajautimui. Puoselėjant mirusiųjų paminėjimo tradicijas, prieš Vėlines kiekvienais metais lankomos ne tik Gelgaudiškio kapinės bet ir senosios baronų kapinės, prisimenant senąsias lietuvių tradicijas. Ypatingai patogi ir erdvi Centro vieta lemia tai, kad vaikai daug keliauja ir daug sužino per patirtį aktyviai veikdami, tyrinėdami, atrasdami.

1.7. Centro savitumas

Centras yra savitos ugdymo kultūros, moderni, atvira kaitai, besimokanti ir skleidžianti savo gerą patirtį, nuolat tobulėjanti organizacija, teikianti kokybišką ikimokyklinį, priešmokyklinį, pradinį, pagrindinį ir socialinių įgūdžių individualizuotą ugdymą, dienos užimtumo bei trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos suaugusiems neįgaliems asmenims paslaugas, telkianti

kompetentingus, profesiskai tobulėjančius specialistus. Dėl savitos geografinės padėties, urbanistiškai patrauklios aplinkos, gero įvaizdžio, tradicijų ir neigaliesiems pritaikytos ugdymo aplinkos ir teikiamų pagalbų, centre ugdomi ne tik Šakių rajono gyventojų, bet ir kitų respublikos rajonų vaikai. Centre kuriama saugi, šiuolaikiška moderni ir funkcionali aplinka. Ugdymo(si) erdvės modeliuojamos, keičiamos, turtinamos, orientuojantis į vaikų amžių, jų poreikius, gebėjimus, ugdymo(si) prioritetus, tikslus bei uždavinius. Vaikų poreikiams centre yra įkurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, žaidimų, relaksacinis bei sensoriniai kambariai. Siekiant Centre diegti kokybiškai naujus mokymosi metodus, skatinti tarpdalykinę ir teminę integraciją, organizuoti ugdymo procesą virtualiose ir netradicinėse edukacinėse erdvėse išvystytas technologijų prieinamumas - visose klasėse, grupėse ir kabinetuose yra įrengtos kompiuterinės darbo vietos su interneto prieiga, 100 % aprūpintos multimedia leistuvais, išmaniosiomis lentomis. Centro vertybės – pagarba, atsakomybė, saugumas, pagalba, sąžiningumas, bei filosofija – kiekvienas žmogus yra skirtingas, bet lygiavertis ir kilniausia žmogaus paskirtis – tarnauti kitiems žmonėms, ypatingai silpnesniems atskleidžia ugdymosi siekius, holistinį požiūrį, bendruomeniškumą ir savitumą. Centrai suteikta galimybė formuoti individualų ugdymo turinį ir individualizuoti ugdymo procesą. Bendrąsias programas, kurios individualizuojamos pagal vaiko prigimtį, negalią, poreikius, polinkius, gebėjimus. Centre dirba mokytojai, specialieji pedagogai, kiti švietimo pagalbos specialistai, kurie savo iniciatyva kuria poreikius atitinkančias jaukias, saugas, modernias ugdymo(si) ir paslaugų teikimo erdves. Kūrybinė mokytojų veikla kasmet įgauna naujų formų, metodų ir atranda naujų partnerių. Kasmet stiprinamas bendradarbiavimas su partneriais iš regiono ir kitų įstaigų, seniūnijų, pagalbos tarnybų, skatinamos lyderystės idėjos, projektinė veikla.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingą ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

- ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalakis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);
- vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raidos;
- žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
- sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

- vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

- lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

- refleaktyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvaisto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

- šeimos ir Centro partnerystės principas. Centras ir šeima (globėjai, rūpintojai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir Centro darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo(si) poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociakultūrinės aplinkos.

2. Į vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotame, integraliame ugdymo procese tikslingai taikyti vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamas pedagogines strategijas, metodus, priemones.

3. Organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si), kūrybiškumo, ekologinio sąmoningumo ugdymo metodus, pripažįstant žaidimą ir kasdieninį vaiko gyvenimą grupėje, kaip neatsiejamą ugdymo dalį.

4. Kurti vaikų ugdymui pritaikytą, įtraukią, provokuojančią, kūrybišką aplinką, stimuliuojančią vaikų pasitikėjimą savarankiškai veikti ir lanksčiai mąstyti.

5. Įgyvendinti įtraukaus ugdymo organizavimą, sudarant sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę bei užtikrinti dalyvavimą bendrame ugdymosi procese, eliminuojant galimus ugdymosi barjerus.

6. Sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus, bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais, rūpintojais), kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis.

7. Kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais, rūpintojais), švietimo pagalbos specialistais, socialiniais partneriais.

Ugdymo(si) rezultatai:

1. Bus atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo(si) poreikiai ir užtikrinama vaiko psichinės raidos ir ugdymo(si) vienovė.

2. Integralus ugdymo procesas bus orientuotas į vaiką ir jo vertybių ugdymą, bei tikslingai taikomos vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamos pedagoginės strategijos, metodai ir priemonės.

3. Ugdymas bus organizuojamas derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si), kūrybiškumo, ekologinio sąmoningumo ugdymo metodus, pripažįstant žaidimą ir kasdieninį vaiko gyvenimą grupėje, kaip neatsiejamą ugdymo dalį.

4. Bus sukurta vaikų ugdymui pritaikyta, įtrauki, provokuojanti, kūrybiška aplinka.

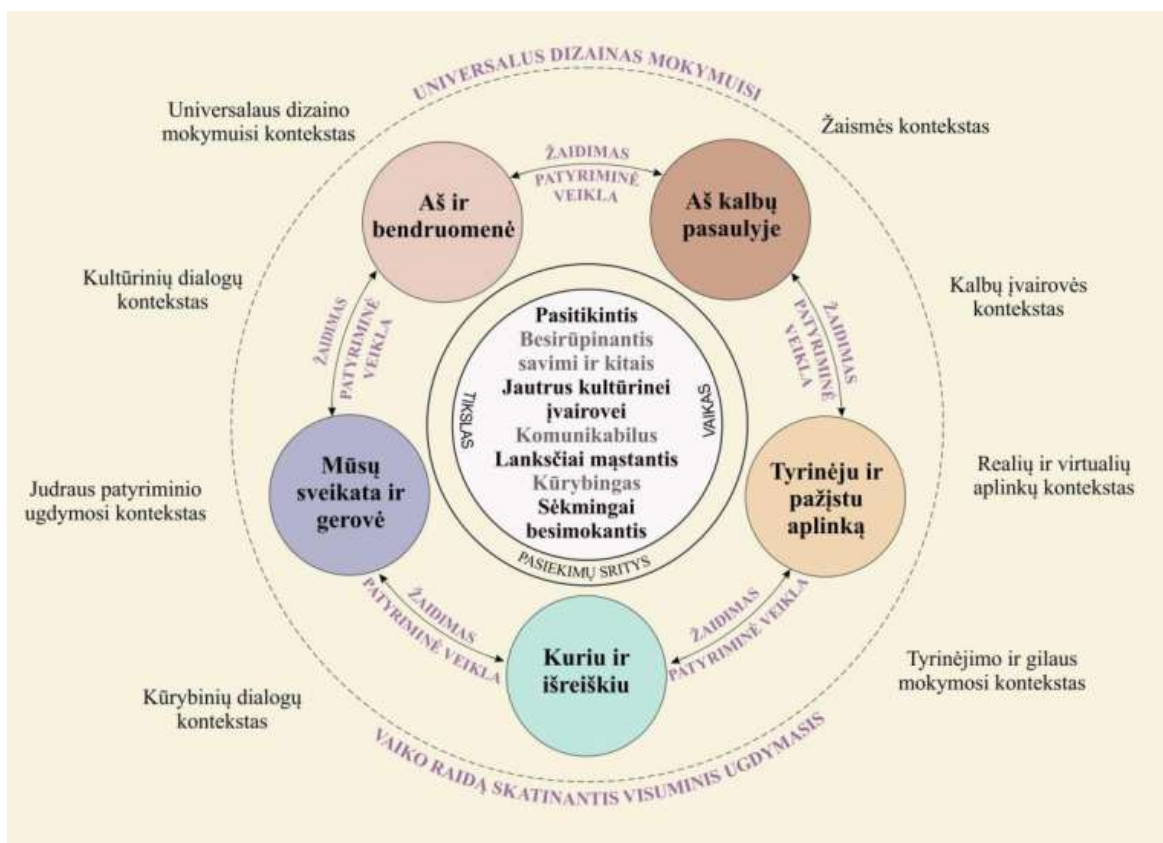
5. Įgyvendinant įtraukaus ugdymo organizavimą, bus sudarytos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę, dalyvauti bendrame ugdymosi procese, eliminuojant galimus ugdymosi barjerus.

6. Vaikams bus sudarytos galimybės skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus, bei daromą pažangą, juos sistemingai fiksuojant, analizuojant ir aptariant su tėvais (globėjais, rūpintojais).

7. Ugdymo(si) kokybė gerės, dėl išplėto to tikslingo bendradarbiavimo su tėvais (globėjais, rūpintojais), švietimo pagalbos specialistais, socialiniais partneriais.

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Visi šie pasiekimai laiduoja vaiko galių augimą. Vaiko ugdymosi rezultatus nusako aštuoniolika pasiekimų sričių: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetiškas suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis (Ikimokyklinio ugdymo programos gairių priedas, Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas <https://www.nsa.smm.lt/projektai/wpcontent/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf>). Centro siekiamybė – sėkmingai ir kūrybiškai pagal individualius gebėjimus besimokantis žingeidus vaikas, kuris geba prisitaikyti kultūrinėje ir socialinėje įvairovėje (žr. 1 pav. Konceptualus įstaigos modelis.)

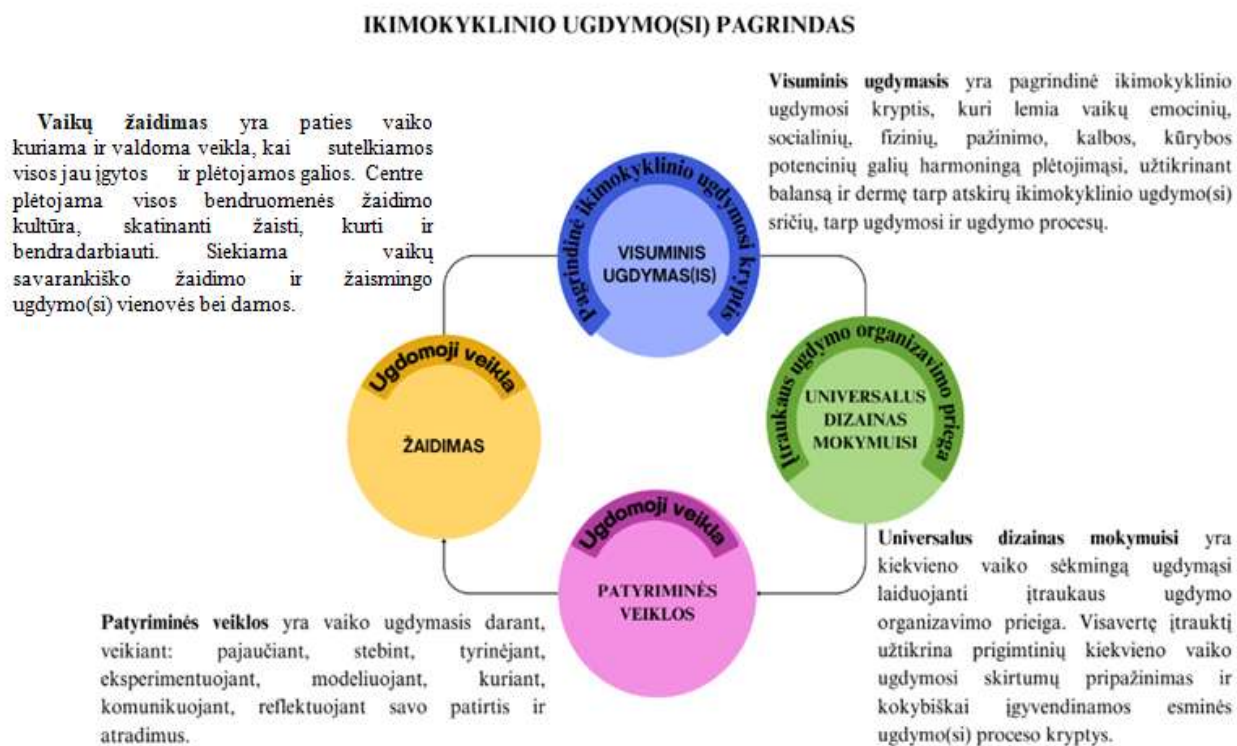
1 paveikslėlis
Konceptualus įstaigos modelis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

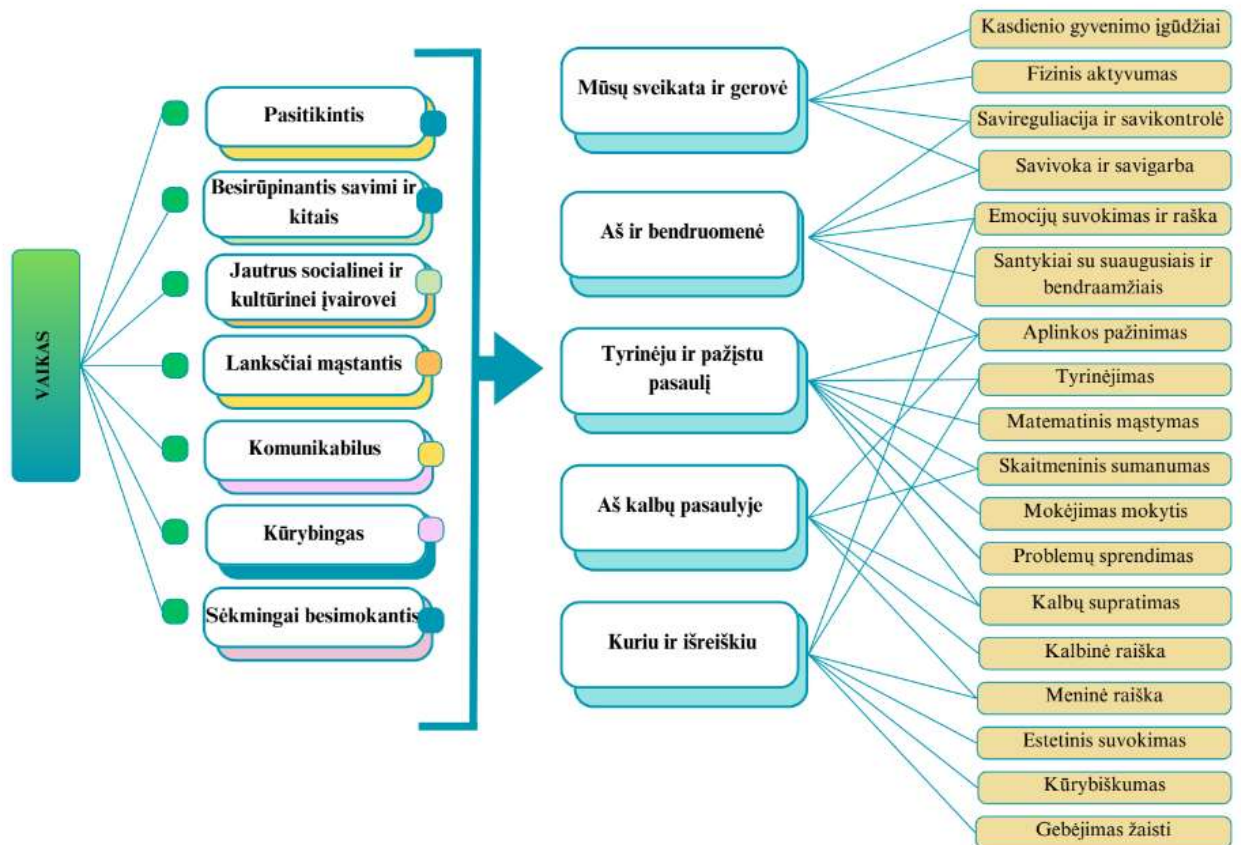
Centro ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla, kuri neatsiejama nuo vaiko galių, ugdymo(si) sričių, pasiekimų ir kontekstų (žr. 2 pav.).

2 paveikslėlis

Ugdymo turinys išdėstomas pagal penkias visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis („Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“), kuriose pateikti turinio aspektai, vaiko ugdymosi pasiekimų sritys su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais. Ugdymo(si) sričių sąsaja su pasiekimų sritimis ir vaiko galiomis pavaizduota 3 pav. Ikimokyklinio ugdymo(si) turinys orientuotas į darnų asmenybės vystymąsi - personalizuojant, individualizuojant, diferencijuojant ugdymą, kūrybiškai integruojant sveikos gyvensenos idėjas, gerbiant vaiko pasirinkimą, įsiklausant į vaiko pasiūlymus ir idėjas, tenkinant svarbiausius vaiko poreikius. Ugdymo metodai, būdai, formos ir priemonės parenkami atsižvelgiant į vaikų amžių, gebėjimus, poreikius, ugdymo tikslą ir uždavinius. Vaikai savo patirtį kaupia žaisdami, veikdami, tyrinėdami, eksperimentuodami ir bendraudami. Veikla organizuojama visai vaikų grupei, grupei arba individualiai. Kiekvienas vaikas ugdomi savo tempu ir pasiekia optimalų pagal savo potencines galias pasiekimų žingsnį. Taip užtikrinamas lankstumas. Sėkmingam visų vaikų dalyvavimui bendrame ugdymosi procese, eliminavus ugdymo aplinkos barjerus, pasitelkiant ugdymo metodų ir priemonių įvairovę, praktikuojamas universalus dizainas mokymuisi. Vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla yra pagrindinės viena kitą papildančios ugdomosios veiklos. Vaikų ugdymas(is) vyksta Centro vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už Centro ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai ir kt.).

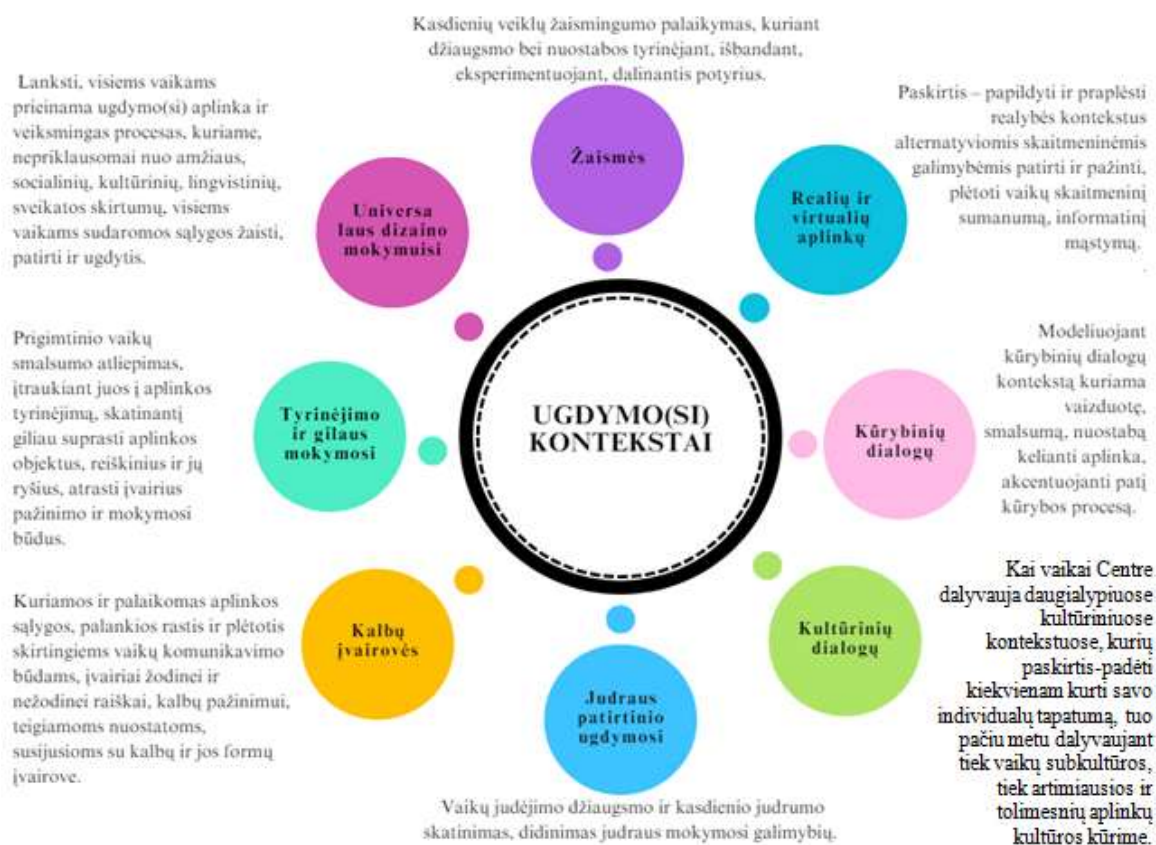
3 paveikslėlis

Mokytojas, reaguodamas į pažintines, emocines vaiko reikmes ir atsižvelgdamas į individualią vaiko raidą, kuria aplinkoje ugdymo(si) kontekstus, taiko skirtingas (individualizuotas) ugdymo strategijas, padedančias vaiko asmenybinei raidai, palaikančias žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą bei skatinančias vaiko mokymosi procesą. Centro aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys, aktualūs Centro ugdymo aplinkai ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai (4 pav.). Kuriant ugdymo(si) kontekstus, dėmesio centre yra vaikams aktuali, dėmesį patraukianti, skatinanti veikti, vaikų iniciatyvoms atvira, estetiškai patraukli aplinka bei vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Modeliuojant kontekstus, kuriamos įvairiapusės veiklos galimybės, modeliuojama dialoginė vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų sąveika, numatomos galimos vaikų veiklos kliūtys ir ugdytojų susitarimai dėl kliūčių šalinimo. Be to, kuriant kontekstus, naudojamos esamos kultūrinės, socialinės ir gamtinės aplinkos, iš anksto tikslingai sumodeliuotos ugdymosi aplinkos ir ugdymosi situacijos, susikuriančios čia ir dabar. Aplinka keičiama, atsižvelgiant į vaikų gebėjimų ūgtį. Mokytojo taikomos ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą užtikrina žaidimo įvairovę (pagal amžių, pomėgius, situaciją), nuolatinį vaikų žaidybines veiklos judėjimą nuo paprastesnių link vis sudėtingesnių formų - nuo judėjimo, konstravimo, vaizduotės, stalo, naratyvinių iki ugdomųjų ir kompiuterinių žaidimų. Ugdymo strategijos, susijusios su vaikų asmenybės raida, grindžiamos nuoseklumo, laisvės ir pastoliavimo principais. Mokytojo kiekvienas veiksmas įgyvendinamas nuosekliai nuo pradžios iki tol, kol vaikas savarankiškai atlieka vieną ar kitą veiklą. Pradedama nuo paprasčiausių veiklos formų, palaipsniui mokytojui siūlant sudėtingėjančias užduotis. Įgyvendinant pastoliavimo principą mokytojas nuolatos stebi, skatina ir

drąsina vaikus imtis naujos veiklos, t. y, pradėjus veiklą, jis parodo, padeda, iš pradžių atlieka kartu su vaiku, palaipsniui suteikdamas vaikui daugiau savarankiškumo ir atsakomybės. Pasinaudodamas vaikų raidą atitinkančių veiklų ir priemonių įvairove, pasiūlydamas vaikų galias ir reikmes atitinkančias veiklas bei sukurdamas tyrinėjimo ir iššūkių situacijas, mokytojas sudaro sąlygas kaupti vaikų asmeninę patirtį, kuri leidžia jiems konstruoti naujas žinias, formuoti savo supratimą apie supantį pasaulį.

4 paveikslėlis

Ugdymosi turinys:

MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ		
Ugdymosi veiklos skatina ugdytis emocijų suvokimo ir raiškos, tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo, mokėjimo mokytis gebėjimus		
Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m., siekiant 3 žingsnio pasiekimų	Ugdymo gairės vaikams iki 4-6 m., siekiant 5-6 žingsnio pasiekimų
KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI Vertybinė nuostata – domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminis gebėjimas - esant	• Mokytojo padedami, vaikai ruošia maistą: tepa, laužo, mirko, ir pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. • Naudodamiesi suaugusiojo pagalba, vaikai mokosi naudotis tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir	• Vaikai mokosi išvardyti, ką reikia valgyti, kad augtų sveiki, ir esant galimybei, renkasi sveikatai palankius maisto produktus. Jie valgo savarankiškai ir tvarkingai bei taisyklingai plauna rankas. • Atsižvelgdami į tai, ar šilta, ar

galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinis saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, butyje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 2-3)	nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. • Vaikai padeda tvarkyti vieną kitą daiktą ir pradeda laikytis susitarimų bei saugiai elgtis lauko aikštelėse. • Vaikai susipažįsta su sveikatai palankiu maistu valgydami kartu su mokytoju ir kitais vaikais, vartydami knygeles, korteles ir piešinius. • Matydami estetiškai patiektą maistą, jį skanaudami ir girdėdami vaisių bei daržovių pavadinimus, kaupia žodyną.	šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. • Vaikai rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda juos į vietą, saugo ir sutvarko. • Savarankiškai arba priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme ir išvykose. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir pavojingomis medžiagomis taisykles bei įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. • Supranta, kad jų kūnas priklauso tik jiems, ir mokosi sakyti „stop“ ar „ne“, reaguodami į privatumą pažeidžiantį elgesį. • Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei, ir žino pagalbos telefono numerį.
FIZINIS AKTYVUMAS Vertybinių nuostatų – noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminis gebėjimas – tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 3-4)	• Vaikai mokosi vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą eidami sumažinto ploto paviršiumi, peržengdami kliūtis ir lipdami į kalniukus. • Laisvoje erdvėje ir žaisdami judriuosius žaidimus, jie pereina nuo ėjimo prie bėgimo, bėga keisdami kryptį ir greitį neprarasdami pusiausvyros. • Stovi ant vienos kojos. Laikydami lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. • Nušoka nuo laiptelio, pašoka nuo žemės ir peršoka liniją. • Vaikai derina akių ir rankų, abiejų rankų bei rankų ir kojų judesius: veria dideles sagas ant virvutės, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis. • Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį.	• Vaikai mokosi būti ištvermingi, bėgdami ilgesnius atstumus, ir bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Jie praktikuoja šuolius į tolį ir aukštį, laisvai koordinuotai juda ir orientuojasi erdvėje žaisdami. • Dažniausiai vaikščioja, stovi ir sėdi taisyklingai. • Atpažįsta ženklus, rodančius, kad jų kūnui reikia poilsio ar judėjimo. • Vaikai vikriai, tiksliai ir kruopščiai atlieka veiksmus su smulkiais daiktais, tiksliai valdo pieštuką ir žirkles piešdami bei kirpdami. • Vaikai taip pat kuria įvairias konstrukcijas ir sudėtingus statinius

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ Vertybinė nuostata – nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminis gebėjimas – sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 5-6)	• Vaikai mokosi reguliuoti emocijas padedami suaugusiųjų, stebi ir seka jų elgesį, praktikuoja emocijų valdymą bendraudami su bendraamžiais. • Mokosi parodyti ir išreikšti savo jausmus, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinami ir nuraminami, nukreipti dėmesį nuo stiprių emocijų sukėlusių įvykių ar objektų, pasitraukti iš įtemptų situacijų. • Vaikai pritaiko suaugusiųjų elgesio modelius, mokosi nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, dalintis, palaukti savo eilės. • Ugdosi supratimą apie kito jausmus ir poreikius, bando juos atliepti, būti ir veikti šalia kitų bei kartu įsitraukti į bendrus žaidimus ir veiklas. • Vaikai yra ramūs ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais, žaisdami kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį ir kontroliuotų veiksmus. • Pradeda laikytis suaugusiųjų prašymų ir bendrų susitarimų.	• Vaikai mokosi nusiraminti ir atsipalaiduoti išėję iš įtampą keliančios situacijos, pabuvę vieni, klausydamiesi ramios muzikos, žaisdami ar kalbėdamiesi su kitais. • Geba sutelkti dėmesį ir pastangas žaisdami bei atlikdami sudominusią veiklą, slopinti impulsyvius veiksmus, spręsti konfliktus žodžiais, numatyti sprendimo pasekmes. • Vaikai laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių, supranta lūkesčius savo elgesiui ir primena kitiems tinkamo elgesio taisykles. Jie patys taiko įvairius nusiramino ir atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. • Stengiasi suvaldyti savo pyktį ir įniršį. Supranta susitarimų ir taisyklių prasmę bei naudą ir dažniausiai laikosi jų savarankiškai. • Siekdami tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą, ignoruoja provokuojančias situacijas, ieško taikių išeikių ir stengiasi suvaldyti pyktį bei įniršį. • Supranta susitarimų ir taisyklių prasmę bei naudingumą, dažniausiai savarankiškai jų laikosi ir lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
Taikomi metodai ir būdai: • patirtinė veikla (pačiam pajauti, išbandyti, sukurti, atrasti, apmąstyti); • jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai („mąstymas kartu“, visų darbų darymas kartu su vaiku, projektai, organizuojant pvz. vaikų vasaros sveikatinimo stovyklas, Sveikatiadą, šeimų sporto šventes ir kt.); • įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunantys autentiško vaikų žaidimo (mokymosi vienas iš kito skatinimas; jungtinis dėmesys; parama, sprendžiant problemas; ugdantysis dalyvavimas ir kt.), plėtojamas naratyvinis žaidimas; • refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai (savo praeities ir ateities refleksija; veiklos ir jos rezultatų refleksija ir interpretavimas; mokymosi refleksija ir kt.);		

- situacijos, atvejo ar svarbaus įvykio metodas (išsakyti įspūdžius; apmąstyti iš įvairių perspektyvų, atskirti faktus, nuomones, priežastį, pasekmes; diskutuoti, išvėlgti teigiamus ir neigiamus aspektus ir kt.

Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos:

- organizuojant veiklą modeliuoja situacijas, kuriančias įtraukiantį socialinį emocinį kontekstą, iššūkius, provokacijas vaikams;
- keliama atviri klausimai, skatinantys tyrinėti, mąstyti, kurti, įveikti iššūkius, reflektuoti, plėtojant ugdančiuosius dialogus su vaikais;
- ugdymo procese stebimas vaikų emocinis atsakas į ugdomąją veiklą, atsižvelgiama į vaikų emocijas organizuojant ir planuojant tolesnį ugdymą;
- mokytojas padeda vaikams įgyti įvairių įgūdžių, teikia pagalbą, kai to reikia, ir skatina savarankiškumą.
- Ugdymo(si) kontekstais siekiama provokuoti atradimus, sudarant sąlygas laisvai ir spontaniškai vaiko veiklai. Naudojami judraus patirtinio ugdymosi, žaismės, universalus dizaino mokymuisi kontekstai.

Tai padeda pasiekti: įtrauki aplinka, probleminis mokymas, kūrybiniai projektai, meninės veiklos, kasdieninės situacijos lauko ir vidaus aplinkose.

AŠ IR BENDRUOMENĖ

Ugdymosi veiklos skatina plėtoti tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo ir mokėjimo mokytis gebėjimus

Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m., siekiant 3 žingsnio pasiekimų	Ugdymo gairės vaikams iki 4-6 m., siekiant 5-6 žingsnio pasiekimų
SAVIVOKA IR SAVIGARBA Vertybinė nuostata – pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminis gebėjimas – pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 6-7)	• Vaikai mokosi parodyti savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt., naudodamiesi veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu arba papurtymu („ne“) ir pirmaisiais žodžiais. • Vaikai jaučiasi patogiai įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. • Vaikai domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis, bei, skatinami suaugusiųjų, tyrinėja supančios kultūrinės aplinkos simbolius. • Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius. • Mokytojas jautriai globodamas, kalbindamas ir stengdamasis suprasti vaiko poreikių ženklus, padeda vaikams išreikšti savo	• Vaikai įsitraukia į žaidimus ir veiklas, kurios padeda jiems patirti ir suprasti, kas jiems patinka ir nepatinka, kas įdomu ir kas ne. Tai skatina juos atpažinti, tyrinėti ir įvairiais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ir kt.) išreikšti savo poreikius, pomėgius ir interesus suaugusiems ir kitiems vaikams. • Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdami tyrinėja galimus socialinius vaidmenis. Vaikai aktyviai dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose, prisideda prie priimamų sprendimų. • Tyrinėdami savo šalies ir kitų šalių simbolius, kalbą, žemėlapius ir žmonių gyvenimo būdą, vaikai supranta, kad visi žmonės yra lygūs ir gali pasakyti

	poreikius ir domėjimosi objektus	keletą šalių panašumų ir skirtumų. • Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, įstaigos ir vietinės bendruomenės vertybių bei suprantamų pareigų ir teisių.
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA Vertybinė nuostata – domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminis gebėjimas – atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 4-5)	• Vaikai mokosi atpažinti ir įvardyti emocijas, naudodami emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas ir „emocijų termometrus“. Suaugusieji pavadina ir pakomentuoja vaikų emocijas, taikydami personalizuotus nusiramino būdus, tokius kaip pabuvimas nusiramino erdvėje, mokytojo parama, išitraukimas į pozityvias veiklas. • Vaikai atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos ir balso, dažnai žaisdami, piešdami, klausydamiesi muzikos ir judėdami kartu. Jie pradeda atpažinti savo jausmus ir vartoti emocijų pavadinimus. • Vaikai domisi kitų emocijomis, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas ir reaguoja į jas skirtingai (pasitraukia, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs). • Bendraudami pritaiko suaugusiųjų pavyzdžius: nusišypso, pakalbina, taikiai žaidžia greta, dalinasi ir laukia savo eilės	Vaikai, žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami jausmus, klausydamiesi istorijų ir žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi ir vis geriau atpažįsta savo ir kitų emocijas bei jų priežastis. • Vaikai apibūdina savo emocijas, jų raiškos būdus, komentuodami situacijas, jas sukėlusias. • Vaikai tiksliai nustato kitų žmonių jausmus iš veido mimikos, balso ir kūno pozos, pastebi nuskriaustą ar nusiminusį ir dažniausiai stengiasi padėti. • Kalbasi apie savo jausmus, aptaria tinkamus emocijų raiškos būdus ir sprendimus, kaip pasijusti geriau. • Žaisdami savireguliaciją skatinančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesijuokti), išbandydami naujas veiklas ir išitraukdami iš ištvėrmės bei kliūčių įveikimo užduotis, vaikai ugdo dėmesio ir elgesio kontrolę. • Mokytojo padedami, jie mokosi sutelkti, nukreipti ir perkelti dėmesį, slopinti impulsus bei netinkamą elgesį
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS IR BENDRAAMŽIAIS Vertybinė nuostata – nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.	• Vaikai drąsiai išbando naujus dalykus ir ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra rūpestingas suaugusysis. • Ieško bendraamžių draugijos, siekia veikti savarankiškai ir tikisi, kad jų iniciatyvos bus palaikomos ir giriamos. • Mėgdžiodami suaugusiuosius,	• Vaikai stengiasi geranoriškai, pagarbiai ir mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. • Palaiko ilgalaikę draugystę su mažiausiai vienu vaiku ir supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas

Esminis gebėjimas – pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 8-9)	žaidimuose savaip pertvarko jų veiksmus, žodžius ir intonacijas. • Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą ir pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. • Pradedą suprasti, kuris daiktas priklauso jiems, kuris – kitam, o kuris yra bendras.	kitiems bei kodėl. • Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais, kasdienėse situacijose tinkamai išsako priešingą nuomonę, aiškinasi ir tariasi. • Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. • Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų ir jų šeimų, natūraliai juos priima ir parodo supratimą bei pagarbą kitokiai išvaizdai, požiūriui ir kultūrai. • Supranta, kad gyvendami grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio ir suvokia savo veiksmų pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.
Taikomi metodai ir būdai: • patirtinio mokymosi būdai (pačiam pajauti, išbandyti, sukurti, atrasti, apmąstyti); • giluminio mokymosi skatinimo būdai (apie vieną mokymosi objektą ilgą laiką rinkti skirtingą informaciją iš įvairių šaltinių; sisteminti, pavaizduoti, modeliuoti, pristatyti ir kt.); • tiriamieji būdai (stebėti, taikyti netradicines tyrimo idėjas, priemones, pvz., tyrinėjimų laboratorijos, pažinimo salos ir kt.); • jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai: visų darbų darymas kartu su vaiku, „mąstymas kartu“, projektai (pvz., „karštos ir šaltos“ mintys; „Šeimos medis“, „Ką žinome vieni apie kitus?“, „Jausmai“, „Aš turiu pilvą pyktį ir t.t.“) ir kt.; • vaizduotės skatinimo būdai (fantazuoti, perkėlinėti veiksmą iš realios situacijos į įsivaizduojamą ir atvirkščiai; išrasti skirtingus, neįtikėtinus veikimo būdus ir kt.); • įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunantys autentiško vaikų žaidimo (mokymosi vienam iš kito skatinimas; jungtinis dėmesys; parama, sprendžiant problemas; ugdantysis dalyvavimas ir kt.), plėtojamas naratyvinis žaidimas; • refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai (savo praeities ir ateities refleksija; veiklos ir jos rezultatų refleksija ir interpretavimas; mokymosi refleksija ir kt.); • paieškos metodai (minčių lietus; vaikiškų enciklopedijų, interneto tinklapių naudojimas; tėvų, grupės svečių, kitų suaugusiųjų klausinėjimas ką nors aiškinantis, „lobių“ ar kt. paieška pagal schemas, žemėlapius ir kt.); • situacijos, atvejo ar svarbaus įvykio metodas (išsakyti įspūdžius; apmąstyti iš įvairių perspektyvų, atskirti faktus, nuomones, priežastį, pasekmes; diskutuoti, įžvelgti teigiamus ir neigiamus aspektus ir kt.). Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos: • Keliami atviri klausimai, skatinantys tyrinėti, mąstyti, kurti, įveikti iššūkius, reflektuoti, plėtojant ugdančiuosius dialogus su vaikais. • Ugdymo(si) kontekstais siekiama provokuoti atradimus, sudarant sąlygas laisvai ir spontaniškai vaiko veiklai. Kultūrinių dialogų, žaismės kontekstai. Etnokultūriniai projektai, kalendorinės		

šventės, adventinių renginių ciklai, šeimų šventės ir kt.		
AŠ KALBŲ PASAULYJE Ugdymo(si) veiklos skatina ugdytis tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis, emocijų suvokimo ir raiškos, žaidimo gebėjimus		
Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m., siekiant 3 žingsnio pasiekimų	Ugdymo gairės vaikams iki 4-6 m., siekiant 5-6 žingsnio pasiekimų
KALBŲ SUPRATIMAS Vertybinė nuostata – domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. Esminis gebėjimas – klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 14-15)	• Vaikai trumpam susikaupia klausydamiesi suaugusiojo ar kitų vaikų, supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius bei klausimus, kurie prasideda žodžiais „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“ • Mokosi naujų žodžių ir reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolių poveikslėlių ir ženklų prasmę. Varto knygeles, skiria poveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta, arba prašo paskaityti, sieja poveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. • Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindami, žaisdami arba pasakydami keletą žodžių.	• Vaikai klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinius, dažnai girdimus frazeologizmus ir humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę bei keletą kitos kalbos žodžių, vartojamų artimiausioje aplinkoje. • Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. • Supranta, kad raštas yra sistema su taisyklėmis; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią. • Vaikai supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių, pradeda skirti žodžius pagal jų garsinę sandarą, skiemenis. • Domisi įvairiais rašytiniais tekštais, iš iliustracijų ir atpažįstamų žodžių supranta siužetą, taip pat supranta sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą ir numato, kas galėtų įvykti toliau.
KALBINĖ RAIŠKA Vertybinė nuostata – nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	• Vaikai kalba ir klausinėja 3 žodžių vientisiniais sakiniais apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius. • Inicijuoja pokalbius, kreipdamiesi į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus	• Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, vaikas išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus ir svarstymus, aiškinasi ir diskutuoja. • Vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius, tokius kaip

Esminis gebėjimas – naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 15-17)	klausimus ir vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes. • Taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. • Jie domisi laidomis ir animaciniais filmais vaikams, skatinami kalbėti apie juos. • Suaugusiojo padedami kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus, išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus ir jų veiklas. • Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdami ženklus.	sinonimai ir antonimai. Klausia apie tai, ką išgirdo, matė, pajuto ar sužinojo, sprendžia problemas. • Tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį, bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku ar suaugusiuoju. • Vaikai kuria ir pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdami pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose ir meninėje veikloje. • Keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus ir perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygu. • Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, rašo savo vardą ir kelis žodžius spausdintinėmis raidėmis.
SKAITMENINIS SUMANUMAS Vertybinių nuostatų – nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminis gebėjimas – geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 12-14)	• Vaikai žaidžia darželio aplinkoje su įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, tokiais kaip robotukai, bitutės, naudodami pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. • Žodžiais, garsažodžiais ir veiksmiais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, vykdo mokytojo ar kitų vaikų duodamas komandas. • Pradeda laikytis pagrindinių saugaus naudojimo taisyklių, susijusių su išmaniaisiais žaislais ir daiktais	• Įgyvendindami kūrybinius sumanymus, vaikai derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, atitinkančias jo gebėjimus (pvz., fotografavimą, piešimą, nuotraukų apdorojimą, garso įrašymą), ir skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). • Domisi kitų sukurtu skaitmeniniu turiniu ir dalinasi savo kūriniais. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas paprastas programas, atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. • Mokytojo prižiūrimi, pasirenka ir naudoja amžiui tinkamas interneto svetaines ir programėles projektinėms veikloms ir kūrybinėms užduotims atlikti. • Supranta pagrindines skaitmeninio turinio

		saugaus dalinimosi taisyklės
Taikomi metodai ir būdai: • vaizduotės skatinimo (fantazuoti, perkėlinėti veiksmą iš realios situacijos į įsivaizduojamą ir atvirkščiai; išrasti skirtingus, neįtikėtinus veikimo būdus ir kt.); • giluminio mokymosi skatinimo (apie vieną mokymosi objektą ilgą laiką rinkti skirtingą informaciją iš įvairių šaltinių; sisteminti, pavaizduoti, modeliuoti, pristatyti ir kt.); • jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai: „mąstymas kartu“, projekcinės veiklos (pvz., „Pasakyk pasauliui, Labas“, „Virtuali kelionė po pasaulį“ ir kt.) • įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunantys autentiško vaikų žaidimo (mokymosi vienam iš kito skatinimas; jungtinis dėmesys; parama, sprendžiant problemas; ugdantysis dalyvavimas ir kt.), plėtojamas naratyvinis žaidimas; • refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai (savo praeities ir ateities refleksija; veiklos ir jos rezultatų refleksija ir interpretavimas; mokymosi refleksija ir kt.). • aukštesniųjų mąstymo gebėjimų skatinimo metodai (lyginti, klasifikuoti, sisteminti, taikant mąstymo žemėlapius; reflektuoti savo veikimo ir mokymosi būdus; pajusti ir verbalizuoti kontrastą, variacijas, pastovumą; argumentuoti ir kt.) • paieškos metodai (minčių lietus; vaikiškų enciklopedijų, interneto tinklapių naudojimas; tėvų, grupės svečių, kitų suaugusiųjų klausinėjimas ką nors aiškinantis; „lobių“ ar kt. paieška pagal schemas, žemėlapius ir kt.). Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos: • keliami atviri klausimai, skatinantys tyrinėti, mąstyti, kurti, įveikti iššūkius, reflektuoti, plėtojant ugdančiuosius dialogus su vaikais; • kuriama aplinka, kurioje vaikai susipažįsta su skirtingomis kalbomis ir komunikacijos būdais, mokosi suprasti ir vartoti naujus žodžius bei frazes. Ugdymo(si) kontekstai: kalbų įvairovės, kultūrinių dialogų kontekstai. Kalbų kampeliai grupėse, kur vaikai gali susipažinti su kitų kalbų raidėmis, vėliavomis, žmonių paveikslais, lėlėmis, nuotraukomis, organizuojamos kalbų savaitės (supažindinimas su gestų kalba, kūno kalba, piktogramom		
TYRINĖJU IR PAŽIŪSTU APLINKĄ Ugdymo(si) veiklos skatina žaidimo, kūrybiškumo, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus		
Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m., siekiant 3 žingsnio pasiekimų	Ugdymo gairės vaikams iki 4-6 m., siekiant 5-6 žingsnio pasiekimų
MATEMATINIS MĄSTMAS Vertybinė nuostata – nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais Esminis gebėjimas – atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti,	• Padedami mokytojo, vaikai atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičius reiškia visų objektų skaičių. • Nuosekliai įvardija skaičius, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (pvz., rankos pirštai, taškai, brūkšneliai) bei paduoda tiek daiktų, kiek prašoma.	• Vaikai, dalyvaudami žaislingose ir kūrybinėse veiklose, mokosi įvertinti objektų kiekį grupėje kaip pakankamą, per didelį ar per mažą užduočiai atlikti. • Neformaliai įsitraukdami į skaičiavimo uždavinius (pvz., kiek yra iš viso, kiek trūksta), vaikai nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10 ir rašo juos skaitmenimis.

problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 11-12)	• Supranta, ką reiškia būti pirmam ar antram. • Palygina du daiktus, kurie skiriasi tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdami su jais (pvz., suartindami, pakilnodami, pilstydami vandenį ar smėlį). • Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas ar trumpas, sunkus ar lengvas, pilnas ar tuščias ir t.t. • Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. • Atrenka ir suderina kelis daiktus (ar jų vaizdus) pagal spalvą, formą ir dydį.	• Skaičiuoja ir paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5, pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kiek trūksta iki 10. • Atlieka sudėties ir atimties veiksmus iki 7, žymi, skaičiuoja ir vaizduoja duomenis, sprenddami problemas. • Kalbėdami apie ateities įvykius, vaikai pradeda vartoti žodžius „būtinai“, „gali būti“, „niekada“. • Palygina nedidelius skirtumus tarp dviejų-trijų dydžių, naudoja žodžius kaip „šiek tiek didesnis“, „truputį ilgesnis“. • Apibūdindami objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys) ir taisyklingai atpažįsta figūras nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. • Vaikai komponuoja figūras iš detalių, apibūdina daiktų išsidėstymą, atlieka judėjimo planus su krypties pakeitimais, atkuria sekas iš dviejų pasikartojančių elementų. • Dalindamiesi idėjomis, jų kalboje atsiranda daugiau matematinio žodyno elementų, padedančių sėkmingai siūlyti idėjas ir ieškoti sprendimų.
TYRINĖJIMAS Vertybinė nuostata – domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja Esminis gebėjimas – aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja	• Vaikai mokosi smalsauti ir stebėtis, atsargiai elgtis su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, stebėti ir suprasti, kas tai yra ir kaip tai veikia. • Mokosi fantazuoti ir eksperimentuoti su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija, atranda naujus veikimo būdus.	• Vaikai mokosi domėtis daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats. • Sužino, kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar, kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. • Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus ir žmones, atsižvelgdami į jų požymius ir savybes; objektus ir reiškinius

apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 24-25)	• Pamėgdžiodami suaugusįjį ilgiau įsitraukia į tyrinėjimą, džiaugiasi atradimais ir rodo rezultatus kitiems. • Išbando naujus tyrinėjimo būdus, naudodami visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi; mokosi tyrinėti savo kūną ir jo galimybes, skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus.	tikslingai grupuoja; iš siūlomų įrankių, priemonių ir medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. • Mokosi samprotauti apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado ir sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus ir siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti. • Supranta, kad tyrinėjant su daiktais, medžiagomis, augalais ir gyvūnais reikia elgtis atsargiai. • Kalbėdami apie tyrinėjimą remiasi jo rezultatais; apibūdina tyrinėjamų objektų požymius, panašumus ir skirtumus; savo stebėjimus lygina su kitų stebėjimais, kartais susieja skirtingus pastebėjimus.
PROBLEMŲ SPRENDIMAS Vertybinė nuostata – nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas Esminis gebėjimas – geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 25-26)	• Vaikai mokosi, susidūrę su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodyti suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. • Stebi savo veiksmų pasekmes ir pasirenka tinkamus veiksmus problemai išspręsti. • Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti, ir išbando jų problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. • Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso bei tobulina sprendimus	• Vaikai mokosi atpažinti ir natūraliai priimti sudėtingas veiklas, kliūtis, sunkumus ar problemas, ir yra pasiruošę jas savarankiškai ar su kitų pagalba įveikti. • Spręsdami problemą, svarsto, kas pavyko ar nepavyko, ir ką galima daryti toliau ar kitaip. • Susidūrę su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda vertinti problemą iš skirtingų perspektyvų. • Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. • Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.
MOKĖJIMAS MOKYTIS Vertybinė nuostata – noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminis gebėjimas – geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi	• Vaikai mokosi trumpam įsitraukti į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. • Pasirenka mėgstamą žaislą ar meno kūrinį ir stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. • Atidžiai stebi, bando, aiškinasi ir klausinėja, kaip	• Vaikai mokosi įsitraukti į naują, iššūkių reikalaujančią veiklą, drąsiai kalbėdami apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti ir ko išmokyti. • Džiaugiasi veiklos procesu, kurioje yra įsitraukę. Mokosi numatyti veiksmų ir priemonių

veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 27-28)	kažkas veikia ar vyksta. • Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	planą tikslui pasiekti. • Priimdami sprendimus, mokosi ieškoti informacijos ir ją tikslingai atsirinkti. • Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydami įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. • Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasakoja, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko ar nepavyko, ką dar norėtų išbandyti ir ko išmokti.
Taikomi metodai ir būdai: • tiriamieji būdai (stebėti; atlikti bandymus ir eksperimentus; kurti schemas, modelius; taikyti netradicines tyrimo idėjas, priemonės ir įrangą, pvz., mini daržas ant palangės, STEAM laboratorijos, smėlio ir purvo virtuvėlės ir kt.); • patirtinio mokymosi būdai (pačiam pajauti, išbandyti, sukurti, atrasti, apmąstyti: STEAMuko savaitės, šviesos - tamsos tyrinėjimas įvairiose aplinkose, eksperimentai ir tyrinėjimai Jiesios draustinyje); • vaizduotės skatinimo būdai (fantazuoti, perkėlinėti veiksmą iš realios situacijos į įsivaizduojamą ir atvirkščiai; išrasti skirtingus, neįtikėtinus veikimo būdus ir kt.); • įvairiose situacijose taikomi vaiko klausymosi (kas jiems svarbu, kaip jie mato pasaulį ir kt.) būdai, taip pripažindami vaikus savo gyvenimo ir ugdymosi ekspertais; • aukštesniųjų mąstymo gebėjimų skatinimo metodai (lyginti, klasifikuoti, sisteminti, taikant mąstymo žemėlapius; reflektuoti savo veikimo ir mokymosi būdus; pajauti ir verbalizuoti kontrastą, variacijas, pastovumą; argumentuoti ir kt.). Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos: • vaikų įsitraukimo skatinamas, kai mokytojas kryptingai kuria mokymosi aplinkas, kurios pažadina prigimtinių vaikų smalsumą gamtos objektams, įdomiems ir nematytiems daiktams bei robotams; • mokytojas skatina vaikų domėjimąsi aplinkiniais ir sunkiai prieinamais objektais (pavyzdžiui, dangaus kūnai, kitų žemynų bei išnykę gyvūnai), taip pat plika akimi nematoma objektais ir reiškiniiais, kuriuos galima pamatyti per skaitmeninį mikroskopą arba tyrinėti naudojant virtualiosios realybės programėles; • mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas; • mokytojas, taikydamas skirtingas strategijas ir atsižvelgdamas į vaikų individualius poreikius, padeda vaikams ugdyti įgūdžius, reikalingus savarankiškam mokymuisi, problemų sprendimui, kūrybingumui ir bendravimui, tuo pačiu skatina jų smalsumą ir norą tyrinėti aplinką. Ugdymo(si) kontekstai: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, žaismės kontekstai.		
KURIU IR IŠREIŠKIU Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: žaidimo raiška, muzikos raiška, šokio raiška, dailės raiška, teatro raiška		
Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m., siekiant 3 žingsnio	Ugdymo gairės vaikams iki 4-6 m., siekiant 5-6 žingsnio

	pasiekimų	pasiekimų
ESTETINIS SUVOKIMAS Vertybinė nuostata – domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminis gebėjimas – atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 17-18)	• Vaikai mokosi emocingai reaguoti girdėdamas garsų ir intonacijų sąsąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. • Mokosi skirtingai reaguoti į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Ugdosi gebėjimą turėti savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. • Mokosi džiaugtis savo kūryba, rodo ją kitiems ir apie ją pasakoja. • Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytą judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, gamtos objektus ir reiškinius, bei jais stebisi.	• Vaikai mokosi įgyvendinti naujas kūrybines idėjas, nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas bei žaismingai stebinti • Mokosi atpažinti meno paskirtis ir kontekstus, susieti patirtus meno kūrinius su savo asmenine raiška. • Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimus, šokius, jų siužetus, veikėjus, nuotaikas ir apie gamtoje bei žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. • Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už įstaigos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir yra priimtina. • Mokosi vertinti savo ir kitų kūrybinę veiklą, pateikdamas argumentus. • Vaikai mokosi demonstruoti savitą estetinį skonį, pasakydami, kas jam patiko ar nepatiko, kas buvo gerai ar blogai, gražu ar bjauru, ir ką patyrė dainuodami, šokdami, vaidindami ar piešdami. • Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrįsi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu ir darbais.
MENINĖ RAIŠKA Vertybinė nuostata – domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminis gebėjimas – pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo	DAILĖ • Vaikai mokosi žaisdami su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėdamas ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus ir mėgaudamasis įvairiais potyriais. • Mokosi kurti statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. • Grafinius ir erdvinius kūrinius	
	• Vaikai mokosi eksperimentuoti su sudėtingesnėmis dailės technikomis, tokiomis kaip gratažas, monotipija, skaitmeninis piešimas ir kitos kompiuterinės technologijos. • Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis ir grafiniais ženklais, įskaitant skaitmenis, žodžius, raides ir rodykles. • Vaikai turi išankstinį kūrybinį	

meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 18-22)	lydi garsais, veiksmais ir sava kalba. • Pradedama rinktis jam patrauklias raiškos priemones ir medžiagas. • Dailės raiška padeda vaikui atrasti ir plėtoti savo autentišką vaizdavimo stilių. MUZIKA • Vaikai mokosi apžiūrinėti ir tyrinėti muzikos instrumentus bei aplinkos daiktus, išgaudamas iš jų garsus. • Eksperimentuoja savo balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius, paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkamus dainuojant ar klausant muzikos. • Vienas ir kartu su kitais mokosi dainuoti nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuodamas kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaikydamas ritminį pulsą. • Spontaniškai dainuoja „arioso“ dainas, kuriose yra platesnis diapazonas, juntamas metras ir reguliariai pasikartojantys ritmo dariniai, panaudodamas frazes iš išminktų dainų. • Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų)	sumanymą ir nuosekliai siekia jį įgyvendinti, dažniausiai tikslingai pasirinkdami dailės priemones ir technikas. • Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. • Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų bei menininkų darbus, vartodamas žinomas dailės sąvokas. • Gali išvardyti keletą technikų, tokių kaip piešimas, fotografavimas, tapymas, ir samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. • Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys. Vaikai mokosi tyrinėdami ir išbandydami garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina ir grupuoja garsus. • Išbando grojimą instrumentais, reikalaujančiais smulkesnės motorikos įgūdžių. • Mokosi dainuoti sudėtingesnio ritmo, melodijos ir platesnio diapazono vienbalses dainas vienas, poroje ar grupėje, tiksliai intonuodamas ir įsiklausydamas į savo bei draugų dainavimą. • Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja, jungdamas kelis muzikos elementus, tokius kaip melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas ir dinamika. • Mokosi pateikti savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. • Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. • Vaikai vis dažniau vartoja muzikos sąvokas, sugeba atlikti ir supaprastintu būdu pavaizduoti ketvirtines,
---	--	--

	klausydamasis ir kurdamas muziką. • Mokosi išlaikyti dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai; greitai – lėtai, linksmai – liūdnai). • Naudoja muzikinę raišką kitose veiklose ir noriai muzikuoja individualiai bei grupėje. ŠOKIS • Vaikai mokosi tyrinėdami ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdami tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. • Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuotai judėti su kitais. • Mokosi vienu metu judinti kelias kūno dalis. • Improvizuoja judesiais, atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas. • Natūraliai ir džiaugsmingai šoka tiek individualiai, tiek drauge su kitais. TEATRAS • Vaikai mokosi išbandyti balso, kūno ir mimikos raiškas bei priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams ir pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. • Režisūrinių ir vaidmenų	aštuntines ir pusines natas bei pauzes. • Išklause muzikos kūrinį, trumpai nusako, kodėl kūrinys jam patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. • Dalijasi įspūdžiais, užduoda klausimus apie matytus koncertus, aptaria atlikėjų ir klausytojų vaidmenis gyvai atliekant muziką. • Vaikai mokosi siūlyti naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas bei charakteringus veikėjų judesius. • Mokosi šokti sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius (tiltelius, grandinėles). • Improvizuodami ir kurdami kompozicijas, perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. • Mokytojui padedant, grafiškai fiksuoja savo sukurto šokio eigą • Mokosi apibūdinti savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius bei temą. • Aiškina, kodėl kitų sukurti šokiai jiems patiko ir kuo jie buvo įdomūs; nusako, kur ir kada mato šokių savo aplinkoje, darželyje ir už jo ribų. • Vaikai mokosi tyrinėti simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis ir balso intonacijomis.
--	---	---

	žaidimų metu, atlikdamas pasirinktą vaidmenį, pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	• Kartu su kitais vaikais kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais. • Drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose, prisiimdamas skirtingus vaidmenis. • Dalijasi savo teatrine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais
GEBĖJIMAS ŽAISTI Vertybinių nuostatų – nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminis gebėjimas – individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 26-27)	• Vaikai mokosi žaisti su suaugusiuoju ar kitu vaiku, derindamas savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. • Tiksliai renka žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui • Kartodami veiksmus, žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du ar tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. • Individualiai arba dviese žaidžia paprastą režisūrinių ar vaidmenų žaidimą, laikydamiesi žaidimo vaidmens taisyklių	• Vaikai mokosi, mokytojo paskatinti, nesunkiai ištraukti į kolektyvinius režisūrinius žaidimus ir kurti naratyvinius žaidimų pasaulius. • Žaidime vartoja išplėtinę kalbą ir pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. • Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse, tokiose kaip kiemas ar gamta, išradimai jas pritaikydami žaidimui. • Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. • Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus, remdamasis mėgstamomis knygomis, filmais ir vaizdo žaidimais. • Žaisdami su kitais, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus bei konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. • Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose

		žaidimuose.
KŪRYBIŠKUMAS Vertybinė nuostata – nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas Esminis gebėjimas – pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. (žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 22-23)	• Vaikai mokosi pakartotinai sugrįžti prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus ir vaizdus, atradamas naujus derinius. • Žaisdami atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais	• Vaikai mokosi domėtis, fantazuoti ir užduoti klausimus apie kūrybinę veiklą, išbandydamas įvairias naujas kūrybos priemones, būdus ir sritis. • Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. • Mokosi numatyti, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius ir pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. • Dalijasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, bei pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.
Taikomi metodai ir būdai: • patirtinio mokymosi būdai (pačiam pajauti, išbandyti, sukurti, atrasti, apmąstyti); • įvairiose situacijose taikomi vaiko klausymosi (kas jiems svarbu, kaip jie mato pasaulį ir kt.) būdai, taip pripažindami vaikus savo gyvenimo ir ugdymosi ekspertais; • taikomi jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai: „mąstymas kartu“, kūryba kartu su meninio ugdymo mokytojais, kūrybinės atelės, kūrybinės šeimų dirbtuvės, parodos, kūrybinė veikla artimiausios aplinkos tautodailininkų dirbtuvėse, meniniai projektai (gamtinių skulptūrų kūrimas, piešimas gamtiniais dažais, lipdyba iš molio, muzikos, dailės ir šokio sintezė ir kt.); • kiekvieną vaiką įsitraukti skatina mokytojo pasiūlytų priemonių ir veikimo būdų sukurtos asmeninio pasirinkimo galimybės, naudojant netradicines priemones (pvz., šviesos – tamsos žaismė, šešėlių teatras, popieriaus ir molio dialogas ir kt.); • refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai (savo praeities ir ateities refleksija; veiklos ir jos rezultatų refleksija ir interpretavimas; mokymosi refleksija ir kt.); • įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunantys autentiško vaikų žaidimo (mokymosi vienam iš kito skatinimas; jungtinis dėmesys; parama, sprendžiant problemas; ugdantysis dalyvavimas ir kt.), plėtojamas naratyvinis žaidimas • situacijos, atvejo ar svarbaus įvykio metodas (išsakyti įspūdžius; apmąstyti iš įvairių perspektyvų, atskirti faktus, nuomones, priežastį, pasekmes; diskutuoti, įžvelgti teigiamus ir neigiamus aspektus ir kt.); • vaizduotės skatinimo būdai (fantazuoti, perkėlinėti veiksmą iš realios situacijos į įsivaizduojamą ir atvirkščiai; išrasti skirtingus, neįtikėtinus veikimo būdus ir kt.); Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos:		

- organizuoja kūrybą netikėtose erdvėse, ant netikėtų paviršių, su neįprastomis medžiagomis, priemonėmis (pvz. ant medžio, išbandant šešėlių meną, ant didelių ir labai mažų paviršių ir kt.);
 - mokytojo pastebėjimas ir pozityvus reagavimas į vaiko pastangas ir autentišką raišką skatina vaiką tęsti kūrybinį procesą ir siekti įgyvendinti savo idėjas;
 - kelia atvirus klausimus, skatinančius tyrinėti, mąstyti, kurti, įveikti iššūkius, reflektuoti, plėtoja ugdančiuosius dialogus su vaikais.
 - mokytojas padeda vaikams spręsti kūrybinius iššūkius, kurti bendrus meninius projektus ir dalyvauti įvairiose kūrybinėse veiklose
 - ugdymo procese stebi vaikų emocinį atsaką į ugdomąją veiklą, atsižvelgia į vaikų emocijas organizuojant ir planuojant tolesnį ugdymą.
- Ugdymo(si) kontekstais siekiama provokuoti atradimus, sudarant sąlygas laisvai, kūrybiškai ir spontaniškai vaiko veiklai. Įtraukaus konteksto prielaida-pasirinkimo galimybių vaikams sudarymas, netradicinių raiškos priemonių naudojimas.

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

5.1. Vaikų ugdymosi pažanga

Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką. Vaikui pradėjus lankyti įstaigą, išsiaiškinami tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčiai, surenkama jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus.

Formuojamasis vertinimas – ugdymosi procese teikiamas abipusis atsakas, grįžtamasis ryšys, informacijos apie mokymosi procesus ir rezultatus rinkimas bei kaupimas, interpretavimas ir naudojimas mokymo ir mokymosi kokybei užtikrinti.

Apibendrinamasis vertinimas – tai vaiko ugdymosi pagal įstaigos ikimokyklinio ugdymo programos dalį (pvz. vienerius metus) ar visą programą (pvz., nuo 3 iki 6 metų) rezultatų įvertinimas. Nustatoma, ko vaikas pasiekė aštuoniolikoje ugdymosi pasiekimų sričių, kokia vaiko pažanga, kokie jo ypatingi raidos įgūdžiai ir tobulintos sritys. Įvertinamas vaiko atitikimas žingsniais. Apibendrinamasis vertinimas atliekamas 2 kartus per metus elektroniniame dienyne „Tamo“ rudenį ir pavasarį.

Formuodamas vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistemą, Centras vadovaujasi šiais vaiko ugdymo(si) pasiekimų vertinimo metodais ir būdais (5 pav.):

5 paveikslėlis

Vaiko pasiekimų įrodymai yra fiksuojami pagal įstaigos ikimokyklinio ugdymo programos struktūrą ir pasiekimų apraše pateiktas ugdymosi pasiekimų sritis. Informacija apie vaikų pasiekimus kaupiama vaiko pasiekimų aplanke, kuris gali būti sudaromas kaip segtuvas, albumas. Vaiko pasiekimai fiksuojami trumpais komentarais, nurodant ugdymosi pasiekimų sritį ir pasiekimų žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas, vaiko pažangą, vaiko stiprybes ir tolesnio tobulėjimo žingsnius; Į pasiekimų aplanėlą dedami tik tie įrodymai, kurie apie vaiko žinias ir supratimą, gebėjimus ir nuostatas pasako ką nors nauja, t. y. rodo jų tobulėjimą, išryškina jų gabumus, interesus, atskleidžia ugdymosi poreikius. Ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos vertinimas grindžiamas individualizavimo principu, t. y. kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami atskirai, nelyginant su kitais. Vertinama ne tik vaiko įgyta patirtis, jo žinios, vertinami ir jo gebėjimai bei išsiugdytos vertybinės nuostatos (vaiko įgytos kompetencijos). Vaiko pasiekimų įvertinimas pateikiamas aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti. Mokytojas nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Vaikų pasiekimai ir pažanga numatytais laiko tarpais ir pagal poreikį aptariami su vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais). Vaiko vertinimo ir pažangos stebėseną vykdoma etapais (6 pav.):

6 paveikslėlis

5.2. Ugdymo(si) tęstinumas

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina Centro Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių

pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas. Centro Ikimokyklinio ugdymo programoje užtikrinama dermė su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa (žr. 7 pav.):

7 paveikslėlis

Ikimokyklinio ugdymo programa		Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa	
Ugdymosi būdai	5 ugdymo sritys	Ugdymosi būdai	6 ugdymo sritys
Žaidimas – vaiko raidos šaltinis, vaiko ugdymosi būdas ir pagrindinė veikla, patirtinė veikla.	Mūsų sveikata ir gerovė	Žaidybinė, patyriminė veikla, atradimų džiaugsmo ir natūralaus smalsumo apie supantį pasaulį puoselėjimas.	Sveikatos ir fizinis ugdymas
	Aš kalbų pasaulyje		Kalbinis ugdymas
	Tyrinėju ir pažįstu aplinką		Matematinis ugdymas
	Aš ir bendruomenė		Gamtamokslinis ugdymas
	Kuriu ir išreiškiu		Visuomeninis ugdymas
			Meninis ugdymas

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Šakių rajono savivaldybės administracija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl pritarimo Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centro ikimokyklinio ugdymo programai
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-06-23 Nr. MT-259
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Raimondas Januševičius Meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-06-23 13:30
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-06-24 00:00
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2023-06-16 11:39 - 2028-06-14 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	Gelgaudiškio Šaltinio ugdymo centro ikimokyklinio ugdymo programa.pdf
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20250618.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2025-06-26)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2025-06-26 nuorašą suformavo Irena Bacevičienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-